

Saksframlegg

Saknr.: 2021/35396

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaknr.
Fylkesrådet	12.05.2021	125/21

Økonomiske scenarier 2021-2031 for Viken

Fylkesrådets forslag til innstilling

- Saken tas til orientering.

Fylkesrådets behandling av sak 125/2021 i møte den 12.05.2021:

Det ble ikke framsatt endrings- eller tilleggsforslag.

Fylkesrådets innstilling

Saken tas til orientering.

12.05.2021
Tonje Brenna
fylkesrådsleder

Bakgrunn for saken

Vikens vedtatte årsbudsjett 2021 og økonomiplan for 2021-2024 har en investeringsramme på 16,9 milliarder kr, inklusiv ca. 3,9 milliarder kroner finansiert av bompenger og belønningsmidler fra staten. I den vedtatte økonomiplanen er det som følge av de vedtatte investeringsrammene en svært sterk gjeldsvekst i 4-års perioden. Vikens lånegjeld øker med 62 prosent, til 16,3 milliarder kroner. Dette utgjør en gjeldsgrad på over 90 prosent. Den sterke gjeldsveksten medfører en svært sterk årlig vekst i renter og avdrag på Vikens driftsbudsjett. For at det skal være økonomisk balanse mellom Vikens inntekter og utgifter i årene 2022-2024, har fylkestinget vedtatt forholdsmessige reduksjoner i rådsområdenes

årlige driftsbudsjetter for perioden, fra en reduksjon på 224 mill. kr i 2022, til en reduksjon på 329 mill. kr i 2024.

Fylkesrådet har varslet fylkestinget om at det er behov for en gjennomgang av Vikens foreliggende investeringsplaner for å sikre en mer bærekraftig økonomi for fylkeskommunen enn det som er lagt til grunn i vedtatt økonomiplan. Fylkesrådet har i den forbindelse omtalt at det legges fram flere saker for fylkestinget våren 2021 som omhandler dette.

Som oppfølging av dette la fylkesrådet fram sak for fylkestinget i mars sak 31/2021 «Plan for gjennomføring av investeringer utdanning og kompetanse- metodikk». Saken omhandlet hvilke kriterier og vurderinger som vil bli lagt til grunn for sak om prioriteringer av investeringsprosjekter innenfor rådsområde kompetanse. Det pågår også et arbeid i fylkesrådet med et høringsutkast til handlingsplan for samferdselsstrategien for perioden 2022-2025. Dokumentet skal sendes ut på ekstern høring i juni 2021, med politisk behandling i fylkestinget i desember.

Denne saken handler om hvordan Vikens foreliggende investeringsplaner skal finansieres og hvilket økonomisk handlingsrom som Viken har for dette. Det understrekes at saken *ikke* tar opp hvordan øvrige endringer i driftsbudsjettet eller andre politiske satsinger skal finansieres i de kommende budsjetter. Fylkeskommunen har få egne inntektsmuligheter, og er gjennom dette helt avhengig av Stortingets årlige budsjettbehandling for å finansiere endringer i det fylkeskommunale tjenestetilbudet. Det er et klart behov for at Stortinget legger opp til en inntektsvekst for fylkeskommunene som sikrer økonomisk handlingsrom fylkeskommunale satsinger, i tillegg til at statlige prioriteringer og nye fylkeskommunale oppgaver fullfinansieres. Ellers må dette også dekkes innenfor fylkeskommunens vedtatte budsjettammer.

10 års økonomisk scenario – overordnede økonomiske utviklingstrekk for Viken

Fylkesrådet har utarbeidet framskrivninger av Vikens økonomi 10 år framover i tid. Framskrivningene er utformet som tre ulike scenarioer, med spesifiserte forutsetninger om fylkeskommunens økonomiske utviklingsbane for inntekter og investeringsutgifter. Hensikten er å gi et bilde som viser overordnede utviklingstrekk for Vikens inntekter og finansieringsutgifter knyttet til investeringsbudsjettet i årene framover. Det er også innarbeidet Vikens økte finansieringsbehov knyttet til driften av flere elevplasser og skoleskyss i tråd med oppdaterte elevtallsprognoser og utover det som ligger i vedtatte økonomiplan.

Scenarioene er basert på den informasjonen som foreligger pr i dag, blant annet basert på oppdaterte befolknings- og elevtallsprognoser for Viken. I tillegg er det lagt inn forutsetninger om framtidig inntektsvekst fra staten som det pr i dag ikke foreligger sikker informasjon om.

Inntektsveksten til fylkeskommunene varierer fra år til år, og er gjerne koblet mot kompensasjon for utgifter knyttet til befolkningsutviklingen. Det gis heller ikke signaler om veksten utover det kommende budsjettåret.

Framskrivningen legger opp til relativt få og robuste forutsetninger om utviklingen i Vikens økonomi i 10-årsperioden. Som tidligere omtalt omhandler 10 års scenariet hvordan Vikens foreliggende investeringsplaner skal finansieres innenfor realistiske inntektsframskrivninger.

Saken omhandler heller ikke anslag på økte finansieringsbehov knyttet til andre fylkeskommunale tjenester, prioriteringer og satsinger på de andre rådsområdene. Dette må man også komme tilbake til i forbindelse med de årlige rulleringer av økonomiplanen. Det er således lagt til grunn et utgiftsnivå for de øvrige rådsområdene slik de er omtalt og beskrevet i gjeldende økonomiplan.

Scenarioene må derfor forstås som framskrivninger med et usikkerhetsspenn og ikke som eksakte økonomiske anslag. Det understrekes at det er stor usikkerhet knyttet til framskrivningene.

Fylkesrådet understreker at det ikke er mulig å detaljbudsjettere 10 år fram i tid. Fylkesrådets årlige forslag til årsbudsjett og økonomiplaner inneholder i langt større grad detaljbudsjettering for både inntekter, finansieringsutgifter og øvrige driftsutgifter.

I arbeidet har fylkesrådet videre valgt å konsentrere seg om de to største tjenesteområdene i Viken, rådsområde utdanning og kompetanse og rådsområde samferdsel. Arbeidet har fokus på hvordan investeringsplanene for disse to rådsområdene kan innarbeides innenfor bærekraftige driftsbudsjetttrammer i de neste 10 årene. Saken omhandler ikke investeringsrammer for de øvrige rådsområdene. Investeringsrammene for de øvrige rådsområdene vil bli behandlet i forbindelse med den årlige rulleringen av økonomiplanen til høsten. De andre rådsområdene inngår imidlertid i beregningsgrunnlaget for Vikens finansutgifter med et foreløpige beregningsgrunnlag for investeringer.

Fylkesrådet understreker også at Viken fylkeskommune forventer at staten følger opp med friske midler for å gi den nye regionen økonomisk handlingsrom til å løse sine oppgaver og særskilte utfordringer. Det er store forventninger til at den nye regionen skal ta en aktiv rolle i samfunnsutviklerollen. Staten har også signalisert høye forventninger til kommunesektorens arbeid på for eksempel klimaområdet. Det er også store utfordringer knyttet til finansiering av kollektivtransporten i en post koronaperiode. Kollektivtraffikselskapene i Viken anslår et bortfall av billettinntekter på 220 – 420 mill. kr høsten for høsten 2021. Det er stor usikkerhet til kollektivtransportsekskapenes økonomiske situasjon i perioden etter at smittevernstiltakene er opphevet. Viken står derfor i en betydelig økonomisk usikkerhet både på kort og lengre sikt.

Sterk elevtallsvekst og behov for ny infrastruktur

I vedtatt økonomiplan 2021-2024 omtales en sterk elevtallsvekst i Viken i årene framover. I 2021 har Viken oppdatert sine befolknings- og elevplassprognoser. Prognosene bekrefter en sterk vekst i elevplassbehovet fram til 2026. Også hele 10 års perioden sett under ett er det samlet behov for flere elevplasser. Det er store regionale forskjeller i elevtallsveksten. Det er usikkerhet knyttet til prognosene, som følge av blant annet boligbygging, næringsutvikling og innvandring. Det vises til omtale i sak om «Plan for gjennomføring av investeringer utdanning og kompetanse».

Det anslås at det totale antall elevplasser i Viken vil vokse med ca. 3200 i løpet av perioden 2020/21 til 2026/27. Det er forventet at hele denne veksten vil komme i første halvdel av perioden med et topp i 2026, og at veksten deretter flater ut før den gradvis synker med til sammen ca. 1350 elevplasser innen 2030.

Det er forventet at fullføringsreformen og vekst i voksenopplæring vil medføre en elevtallsvekst ut over dette.

Finansutgifter og rentebane

Renteutgifter i perioden er basert på Norges Bank sin siste prognose for rentebane fra mars 2021.

Forutsetninger om flytende rentenivå i perioden:

- 0,7 prosent i 2021
- 1,04 prosent i 2022
- 1,55 prosent i 2023
- 1,85 prosent i 2024
- 2 prosent fra og med 2025

Scenario 1: Ingen endring i driftsnivået, lite til investering

Forutsetninger:

- Utgangspunktet er Vikens vedtatte økonomiplanrammer 2021-2024
- Rådsområdenes driftsrammer for 2024 er videreført på samme nivå fram til og med 2031
- Ingen budsjettreduksjoner for rådsområdene
- Inntektsprognosene er oppdatert med siste befolkningsprognoser for Viken
- 100 mill. kr i årlig realvekst på landsbasis i fylkeskommunenes frie inntekter fra og med 2022 i tråd med fylkeskommunenes historiske utvikling i frie inntekter.
- Viken fylkeskommunes økte finansieringsbehov knyttet til elevtallsvekst for videregående skoler og skoleskyss er oppdatert
- Finansberegninger er oppdatert med ny rentebane ihht. Norges Banks renteprogner
- Egenkapitalfinansiering av investeringer er redusert. Egenkapitalfinansieringen av investeringene tilsvarer nivået på Vikens utbytteinntekter fra eide kraftselskaper.
- Ingen endring i forutsetninger om Oslopakke 3, belønningsmidler og andre bypakker.
- Pågående investeringsprosjekt med «spaden i jorda» ferdigstilles i perioden 2022-2024/2025.
- Alle beløp er i 2021-kroner

Scenario 1 gir rom for å kunne finansiere noen nye investeringer i siste delen av perioden og samtidig ha et lite handlingsrom på drift. Det økonomiske handlingsrom er vist i tabellen nedenfor i form av disponibelt netto driftsresultat. Det økonomiske handlingsrommet i siste del av perioden øker som følge av effekt av befolkningsvekst og realvekst i inntekter (negative tall i rødt viser inntekter større enn utgifter).

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	Økonomiplan					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sum disponeringer/dekning av netto driftsresultat	0	0	4 876	32 275	28 295	36 813

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030	2031
	Sum disponeringer/dekning av netto driftsresultat	16 779	-11 275	-23 510	-30 169

Dette gir rom for følgende investeringsrammer for utdanning og kompetanse og samferdsel i årene framover:

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	Økonomiplan					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utdanning og kompetanse	1 742 100	650 000	488 000	238 000	168 500	135 000
Samferdsel - fylkeskommunale midler	1 119 200	715 950	0	0	34 000	67 500

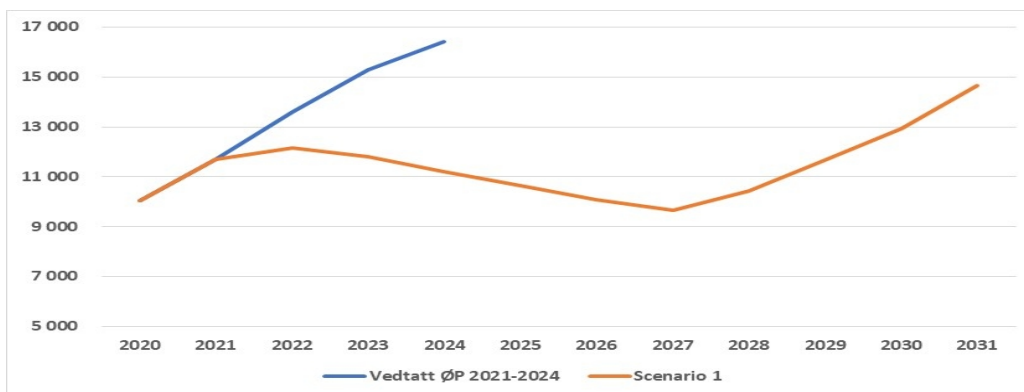
Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030	2031
	Utdanning og kompetanse	250 000	1 385 000	1 385 000	1 385 000
Samferdsel - fylkeskommunale midler	125 000	692 500	692 500	692 500	692 500

Investeringsrammene i scenario 1 innebærer at pågående investeringsprosjekt med «spaden i jorda» ferdigstilles i perioden 2022-2024/2025. Deretter disponeres tilgjengelige midler til å finansiere låneopptak for gjennomføring av investeringsprosjekt i resten av perioden.

Scenario 1 innebærer at Vikens gjeld øker fra 11,7 milliarder kr i 2021 til 14,7 milliarder i 2031. Tabellen og figuren nedenfor viser gjeldsutviklingen i perioden.

Gjeldsutvikling ulike scenarier (mill. kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ØP 2021-2024	10 050	11 685	13 602	15 300	16 428	
Scenario 1	10 050	11 685	12 144	11 790	11 220	10 650

Gjeldsutvikling ulike scenarier (mill. kr)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vedtatt ØP 2021-2024						
Scenario 1	10 080	9 647	10 433	11 647	12 936	14 646

Oppsummering av scenario 1:

Scenario 1 innebærer at kun investeringsprosjekter som har «spaden i jorda» gjennomføres de første årene. Dagens driftsnivå videreføres i perioden, med unntak av endringer i utgiftsbehov som følge av elevtallsvekst for utdanning og samferdsel (skoleskyss). Utover i perioden disponeres det økonomisk handlingsrom til å finansiere låneopptak for gjennomføring av investeringsprosjekt, fra om lag 265 mill. kr i investeringsramme i 2025, økende til noe over 2,1 milliarder kr i årene 2028-2031. Dette innebærer at en rekke planlagte skole prosjekter ikke blir gjennomført innen 2031. Det er også enkelte år der det ikke er investeringsrammer til samferdselsprosjekter. Scenario 1 dekker ikke Vikens investeringsbehov i 10 års perioden.

Scenario 2: Sterk vekst i frie inntekter, rask gjennomføring av investeringer

Scenario 2 har samme forutsetninger som scenario 1. I tillegg forutsettes:

- Fylkeskommunene får samlet mer enn 800 mill. kr årlig i realvekst i frie inntekter. Vikens andel av dette utgjør om lag 165 mill. kr årlig fram til 2027. Deretter om lag halveres gjennomsnittlig inntektsvekst for Viken i perioden 2028-2031. Midlene disponeres i sin helhet til finansiering av investeringer.

Scenario 2 gir et stort økonomisk handlingsrom for Viken i perioden 2022-2031 som følge av forutsetningen om en sterk inntektsvekst i frie inntekter. Vikens økonomiske handlingsrom er vist i tabellen nedenfor i form av netto driftsresultat.

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	Økonomiplan					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sum disponeringer/dekning av netto driftsresultat	0	0	83 099	184 670	356 601	468 280

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030	2031
	Sum disponeringer/dekning av netto driftsresultat	509 751	478 920	446 271	398 413

Dersom netto driftsresultat disponeres til lånefinansiering av investeringer, gir dette følgende investeringsrammer for utdanning og samferdsel i perioden som vist i tabellen nedenfor:

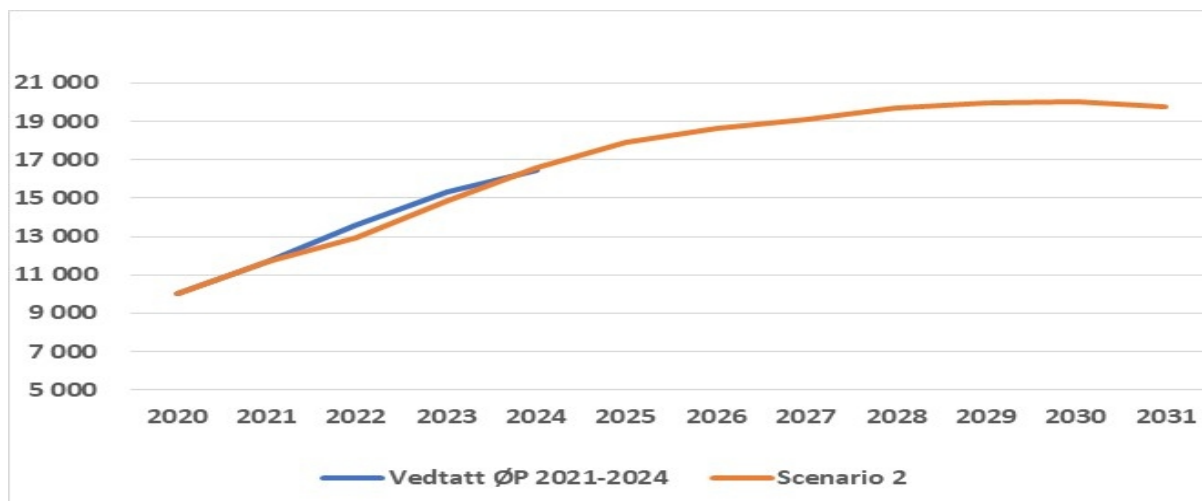
Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	Økonomiplan					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utdanning og kompetanse	1 742 100	1 221 300	2 331 300	2 262 300	1 893 300	1 137 300
Samferdsel - fylkeskommunale midler	1 119 200	954 600	933 600	933 600	933 600	933 600

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030	2031
	Utdanning og kompetanse	1 320 800	1 149 300	901 300	661 300
Samferdsel - fylkeskommunale midler	933 600	933 600	933 600	933 600	933 600

Scenario 2 innebærer at Vikens gjeld øker fra 11,7 milliarder kr i 2021 til 19,8 milliarder kr i 2031. Tabellen og figuren nedenfor viser gjeldsutviklingen i perioden.

Gjeldsutvikling ulike scenarier (mill. kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ØP 2021-2024	10 050	11 685	13 602	15 300	16 428	
Scenario 2	10 050	11 685	12 930	14 848	16 563	17 944

Gjeldsutvikling ulike scenarier (mill. kr)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vedtatt ØP 2021-2024						
Scenario 2	18 633	19 087	19 667	19 986	20 058	19 758

Oppsummering av scenario 2:

Scenario 2 innebærer at staten bidrar med en sterk realvekst i frie inntekter for alle landets fylkeskommuner. Med andre ord innebærer dette scenarioet at det er staten som finansierer Vikens planlagte investeringer knyttet til videregående skoler og samferdsel. Viken disponerer hele sin andel av inntekstveksten til lånefinansiering av de planlagte investeringene i gjeldende vedtatte økonomiplan. De økte driftsinntekter går til å finansiere økte renter og avdrag på nye lån for å finansiere de planlagte investeringene. Dagens driftsnivå videreføres i perioden, med unntak av endringer i utgiftsbehov som følge av elevtallsvekst for utdanning og samferdsel (skoleskyss).

Alle planlagte prosjekter gjennomføres i henhold til gjennomføringstakten i vedtatt økonomiplanen. Investeringsprosjektene knyttet til rådsområde utdanning og kompetanse kan gjennomføres i henhold til en oppdatert periodisering av framdriften for prosjektene for rask gjennomføring.

Rådsområde samferdsel viderefører sitt investeringsnivå med fylkeskommunale midler i 2024 på noe over 900 mill. kr ut resten av perioden til og med 2031.

Scenario 3: Tilpasninger i driften og forsvarlig investeringsnivå

Scenario 3 har samme forutsetninger som scenario 1. I tillegg forutsettes:

- Krav til effektivisering og reduksjoner i driftsbudsjettet for å finansiere økte investeringsrammer. Dette utgjør gjennomsnittlig 65 mill. kr hvert år i perioden 2022-2026 (dvs. totalt 5×65 mill. kr over 5 år, tilsvarende en reduksjon på 325 mill. kr i 2026 sammenholdt med 2021). Vekst i inntekter utover det som er forutsatt i scenarioet, vil påvirke behovet for budsjettreduksjoner.
- Inntekter fra reklame på kollektivholdeplasser er en mulig inntektskilde for Viken. Gradvis opptrapping av reklameinntekter på kollektivholdeplasser i løpet av 4 første år, fra 15 mill. kr i 2022 til 60 mill. kr i 2025. Disponeres til finansiering av låneopptak (250 mill. kr i årlig låneopptak) i 4 år.

Scenario 3 gir et økonomisk handlingsrom for Viken i perioden 2022-2031 som følge av forutsetningen om effektivisering, reduksjoner på driftsbudsjettet og en gradvis opptrapping av reklameinntekter på kollektivområdet. Vikens økonomiske handlingsrom er vist i tabellen nedenfor som netto driftsresultat.

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	Økonomiplan					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sum disponeringer/dekning av netto driftsresultat	0	0	52 114	118 475	257 002	323 068

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030	2031
	Sum disponeringer/dekning av netto driftsresultat	298 758	227 547	187 173	143 366

Dersom netto driftsresultat disponeres til lånefinansiering av investeringer, gir dette følgende investeringsrammer for perioden som vist i tabellen nedenfor:

Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	Økonomiplan					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utdanning og kompetanse	1 742 100	1 108 300	2 060 300	2 037 300	1 684 300	125 300
Samferdsel - fylkeskommunale midler	1 119 200	715 950	500 000*)	500 000*)	500 000*)	500 000*)

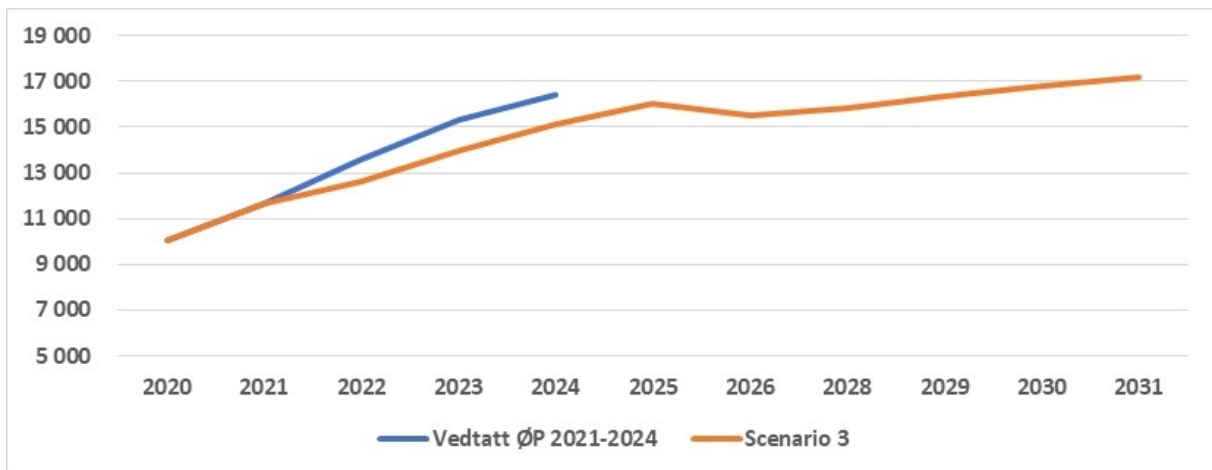
Bevilgningsoversikt rådsområder (tall i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030	2031
	Utdanning og kompetanse	254 300	1 379 300	1 379 300	1 379 300
Samferdsel - fylkeskommunale midler	500 000*)	500 000*)	500 000*)	500 000*)	500 000*)

*) Se omtale nedenfor.

Scenario 3 innebærer at Vikens gjeld øker fra 11,7 milliarder kr i 2021 til 17,2 milliarder kr i 2031. Tabellen og figuren nedenfor viser gjeldsutviklingen i perioden.

Gjeldsutvikling ulike scenarier (mill. kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ØP 2021-2024	10 050	11 685	13 602	15 300	16 428	
Scenario 3	10 050	11 685	12 613	13 944	15 134	16 028

Gjeldsutvikling ulike scenarier (mill. kr)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vedtatt ØP 2021-2024						
Scenario 3	15 521	15 280	15 831	16 326	16 766	17 151

Oppsummering av scenario 3:

Scenario 3 innebærer at det gjennom effektivisering og budsjettkutt på 65 mill. kr hvert år i perioden 2022-2026 (dvs. totalt 5 × 65 mill. kr over 5 år) i driftsbudsjettet, frigjøres midler til å finansiere økte investeringsrammer. Dette betyr 325 mill. kr i redusert driftsbudsjett i 2026 som følge av gjennomførte budsjettreduksjoner. Gjennom dette skapes det økonomisk handlingsrom til å investere i perioden, samt et økonomisk handlingsrom for å kunne fortsette med å gjennomføre planlagte investeringer i 2027-2031. Alle igangsatte og planlagte skoleinvesteringer blir ferdigstilt i perioden fram til 2031.

*)I scenario 3 er rammen for samferdselsinvesteringer i 2021 og 2022 samlet rett i underkant av 2 milliarder kr. Deretter er det lagt inn 500 mill kr i årlig investeringsramme fra og med 2023 i beregningsgrunnlaget. Investeringsrammen for samferdsel kan påvirkes både av varslede midler fra nasjonal transportplan til innhenting av vedlikeholdsetterslep på fylkesveier, i tillegg til utnyttelse av egne inntektsmuligheter i fylkeskommunen, for eksempel som følge av mulige reklameinntekter fra kollektivterminaler og holdeplasser.

Vurdering og konsekvenser

Vikens økonomiske utfordringer som framgår av fylkeskommunens vedtatte 4-årige økonomiplan, tydeliggjør at det er behov for å iverksette tiltak for å sikre en bærekraftig økonomi for fylkeskommunen. Viken har både befolknings- og elevtallsvekst i årene framover. Dette gir behov for store fylkeskommunale investeringer som presser økonomien.

Trygg økonomisk styring handler om å finne en god balanse mellom drift og investering, og samtidig ha et forsvarlig gjeldsnivå. For 2021 tilpasset Viken investeringsnivået uten å ha behov for å redusere rådsområdenes driftsrammer. Fylkesrådet mener at i årene framover er det nødvendig å arbeide med å effektivisere driften og redusere rådsområdenes driftsbudsjetttrammer for å kunne gjennomføre fylkeskommunens investeringsplaner.

På bakgrunn av dette mener fylkesrådet at scenario 3 bør legges til grunn for det videre budsjettarbeidet. Dette scenarioet danner grunnlaget for sak om skoleinvesteringer og handlingsplan for samferdsel. Scenarioet innebærer at det må gjennomføres tilpasningstiltak på minimum 65 mill. kr i driften hvert år frem til 2027 for å kunne dekke framtidige investeringsbehov, dvs totalt 325 mill. kr i løpet av en 5 års periode. Fylkesrådet understreker at dette vil være krevende å få til for Viken. Ytterligere inntektsvekst fra staten vil bidra i positiv retning og avhjelpe fylkeskommunens krevende økonomiske situasjon. Som tidligere

omtalt er det en rekke andre økte finansieringsbehov i Viken som ikke er hensyntatt i denne saken.

Fylkesrådet forventer at staten stiller opp og gir både Viken og de øvrige fylkeskommunene økonomiske rammebetingelser som setter Viken i stand til å finansiere elevtallsveksten og innfri statlige forventninger til Viken som samfunnsutvikler. Viken er i hovedsak avhengig av frie inntekter fra skatt og statlig rammetilskudd for å finansiere sine fylkeskommunale tjenester. Fylkesrådet vil arbeide aktivt mot Storting og statlige myndigheter for å sikre en god inntektsutvikling i årene framover. Det er det behov for slik at øvrig fylkeskommunalt tjenestetilbud kan utvikles i tråd med forventninger og behov.

Koronapandemien har medført vesentlig økonomisk usikkerhet for fylkeskommunale tjenester. Dette gjelder både kollektivtransporten med vesentlig bortfall av billettinntekter, samt tannhelsetjenesten og videregående opplæring med både bortfall av inntekter og økte driftsutgifter. Fylkesrådet vil arbeide videre med håndteringen av den fylkeskommunale økonomien post korona fram høsten, og vil legge fram både enkeltsaker for fylkestinget, i tillegg til at det kommende årsbudsjett 2022 og den 4-årige økonomiplanen også vil omhandle håndteringen av disse økonomiske utfordringene for Viken i den neste perioden. Det er avgjørende å ha et Storting som ivaretar dette i forbindelse med de årlige budsjettbehandlingene av fylkeskommunenes inntektsrammer og at inntektsveksten kommer i form av frie inntekter uten bindinger fra staten.

Vurdering av bærekraft

Fylkesrådet legger fram denne saken for å belyse bærekraften i fylkeskommunens finansielle stilling, slik at økonomisk handlingsrom på sikt ikke forringes av gjeldsvekst i dag. Dette kan legge grunnlag for god måloppnåelse i mange av bærekraftsmålene, da ressurser til å gjennomføre tiltak som styrker bærekraftsmålene er avgjørende. Saken omtaler særlig investeringer i samferdsel og kompetanse. Videre kommentar på bærekraft gis bare i dette perspektivet.

Investeringer i infrastruktur som veier og skoler er samfunnsnyttige investeringer som ved å gjennomføres etter gode klima- og miljøperspektiver, kan gi positiv bærekraftseffekt for både klima og miljø gjennom sparte utslipp og gode klimaløsninger. Det kan styrke sosial bærekraft gjennom brukertilpasning, sikkerhet for ulykker og bedre løsninger for lokalmiljøene og menneskene som bor der. Investeringer i gang- og sykkelveier kan utløse folkehelseeffekt. Investeringer kan utløse oppdrag som styrker næringsliv, og løsninger særlig på vei kan utløse langsiktig nytte for næringslivet som bruker dem.

På den negative siden kan investeringer utløse bruk av materialer og utstyr som gir klimabelastning (selv om det velges gode løsninger), veier kan skape trafikk og investering i skole kan skape nye transportbehov.

Ellers er det viktig å trekke fram behovet for å tenke nytt og innovativt, samarbeide med flere aktører og bruke virkemidler mer koordinert på tvers av sektorer for å virkelig få mest mulig bærekraftig effekt ut av de midlene som er til rådighet for investeringer. Det vil f.eks. kunne utløse klimagevinster at bygging av veier og fylkeskommunale bygg blir lagt om til mer sirkulærøkonomiske arbeidsformer, og at flere aktører samarbeider om materialstrømmer.

Bærekraftkonsekvensene i denne saken er krevende å beregne. Det er først når de konkrete tiltakene midlene skal nyttes til er tydelig at det kan identifiseres positive og negative konsekvenser mer presist.

Vedtakskompetanse

Saken sluttbehandles i fylkestinget.